

ГЕНДЕРНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ ОПЕРАТОРІВ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Цей посібник дає рекомендації з гендерної пріоритизації у чотирьох компонентах протимінної діяльності: розмінванні, інформуванні про ризики, пов'язані з вибухонебезпечними боєприпасами, адвокації та допомозі особам, що зазнали ушкоджень. Він покликаний допомогти операторам гуманітарного розмінвання забезпечити гендерний паритет у своїй діяльності, а також упевнитись, що вона відповідає потребам усіх без винятку осіб, які проживають на постраждалих від конфлікту територіях.

Гендерний посібник для операторів протимінної діяльності розроблено у межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Уряду Канади.

Авторка:

Юлія Гудошник, консультантка з комунікацій та гендерних питань ПРООН

Над посібником також працювали:

Тетяна Гриценко, спеціалістка з гендерних питань ПРООН

Ірина Павлик, фахівчиня з інтеграції гендерних підходів ООН Жінки

Думки, зауваження, висновки або рекомендації, викладені в цьому посібнику, належать винятково авторкам і не обов'язково відбивають погляди ООН та Уряду Канади.

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують дванадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Посольство США в Україні, а також уряди Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.

ГЕНДЕРНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ ОПЕРАТОРІВ
ПРОТИМІННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

ЗМІСТ

Перелік скорочень і абревіатур

5

Гендерна пріоритезація у розмінванні

6

Гендерна пріоритезація в інформуванні про ризики,
пов'язані з вибухонебезпечними боєприпасами

14

Гендерна пріоритезація допомоги людям, які постраждали від мін

22

Гендерна пріоритезація в адвокації

30

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ І АБРЕВІАТУР

ВБ Вибухонебезпечні боєприпаси

ВЗВ Вибухонебезпечні залишки війни

ВПО Внутрішньо переміщена особа

ЗСП Знання, ставлення та практики

НВБ Боєприпаси, що не вибухнули

НТО Нетехнічне опитування

ТО Технічне опитування

ГЕНДЕРНА ПРІОРИТЕЗАЦІЯ У РОЗМІНУВАННІ

Процес розмінування складається зі збору інформації (нетехнічного обстеження), створення карт, маркування замінованих територій та, власне, очищення територій і передачі землі у користування.

До нетехнічного обстеження необхідно максимально залучати місцеву громаду: жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різноманітних груп. Кожна категорія населення, залежно від своїх щоденних справ та маршрутів, може володіти різною інформацією щодо наявності мін і вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ). Відповідно, першочергове завдання команд нетехнічного обстеження – переконатися, що у кожного представника чи представниці місцевої громади є можливість активно долучатися та ділитися своїми знаннями про потенційно забруднені ділянки землі. Від повноти зібраної інформації залежить якість та швидкість очищення територій.

У процес розмінування питання гендерної рівності повинні бути включені в усі етапи, включно з нетехнічним обстеженням, формуванням команд і політикою працевлаштування, кар'єрними можливостями та перспективами для різних жінок і чоловіків.

Отже, забезпечення гендерної пріоритетизації у цьому компоненті протимінної діяльності передбачає:

● ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНИЙ ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ

Оцінка потреб

Знання різних цільових груп щодо наявних ризиків від мін та ВЗВ можуть суттєво відрізнятись. Це пов'язано з різною поведінкою та соціальними ролями жінок, чоловіків, дівчаток та хлопчиків, включно з людьми, котрі належать до різноманітних вразливих груп. Їх внесок стане основою для проведення якісного технічного обстеження, складення карт, маркування території та пріоритетизації розмінування.

Важливо записувати думки жінок і чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різноманітних груп щодо того, як наявність мін та ВЗВ заважає їхній щоденній діяльності. А також необхідно питати, який вплив на них матиме очищення території. Команди, що виконують нетехнічне обстеження, повинні проводити такі глибинні інтерв'ю для того, щоб краще розуміти запити й потреби місцевої громади, яка проживає на потенційно замінованій території. А якщо точніше: для того, щоб розуміти різні запити й потреби жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток, а також людей, що належать до вразливих груп. Відповідно, усю зібрану інформацію слід розділяти, як мінімум, за статтю та віком.

Проведене ПРООН у 2020 році [дослідження ЗСП \(«Знання, ставлення і практики»\) щодо мін та вибухонебезпечних боєприпасів \(ВБ\)](#) дає таку інформацію. Проте для постійного моніторингу ситуації та якіснішого зв'язку з місцевою громадою рекомендовано збирати ці дані під час нетехнічного обстеження на постійній основі.

● ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Гендерно збалансовані команди

Наявність жінок у командах із нетехнічного обстеження великою мірою сприяє гендерно орієнтованому збору інформації серед жінок та дівчаток, які проживають на потенційно замінованих територіях. Оптимальним є створення змішаних команд, у яких є хоча б один чоловік і хоча б одна жінка. Як це зробити?

Оголошення вакансій

Оголошення про набір до команд повинні бути рівноцінно доступними для жінок та чоловіків, включно з вразливими групами. Якщо оголошення містять візуальний матеріал, необхідно переконатися, що там рівноцінно та справедливо зображені як чоловіки, так і жінки з різноманітних груп. Більше того, рекомендовано такий візуальний матеріал створити та додати до самого тексту. Це стане наочним прикладом того, що до розмінування однаковою мірою можуть бути залучені як жінки, так і чоловіки. Необхідно переконатися, що оголошення про вакансії розповсюджуються доречними та доступними для різних жінок і чоловіків комунікаційними каналами.

Сексуальні домагання

У разі виникнення ризику сексуальної експлуатації, знущань або сексуальних домагань у команді, жінки та чоловіки повинні знати, як про це повідомляти. Сесії з протидії та захисту від сексуальних домагань необхідно обов'язково проводити під час найму на роботу та на регулярній основі після (рекомендовано щорічно для усіх працівників). Важливо переконатися, що жінки та чоловіки знають, як і куди можуть звернутись у разі виникнення подібних ситуацій, та не бояться це робити.

● СТВОРЕННЯ ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕКСТІВ ВАКАНСІЙ

Краще таргетування

Щоб заохотити різних жінок подаватися на вакансії у команди розмінування, необхідно використовувати ті канали комунікації, які є для них найбільш вживаними та доступними. Для цього важливо попередньо провести опитування серед цільової аудиторії щодо звичних способів отримувати інформацію, а також щодо перепон, які заважають подаватися на такі вакансії. Після виявлення цих перепон потрібно переглянути тексти оголошень про вакансії та подбати про те, щоб у них не було дискримінаційних повідомлень або повідомлень, які знеохочують жінок до подачі на конкурс.

Звернення до населення

Особливо рекомендовано поширювати такі вакансії через жіночі громадські організації та жіночі групи самопомоги. Щоб заохотити до подачі на вакансії та дати краще розуміння специфіки самої роботи, варто проводити живі зустрічі з демі-нерками (до прикладу, у жіночих організаціях). Це допоможе досягти двох цілей:

- заохотить жінок подаватися на вакансії у розмінуванні;
- забезпечить їм краще розуміння роботи очима жінок, які вже до цього залучені.

Більше того, це дасть змогу з перших уст почути про розмінування, щоденні активності та мотивацію жінок, які вже займаються розмінуванням і роблять це успішно.

Уникнення дискримінації

Необхідно переконатися, що у самому тексті оголошення вакансії немає вимог, що могли би негативно вплинути на рішення жінок щодо подачі заявки чи дискримінувати їх за гендерною ознакою. Для цього, перш ніж скласти текст оголошення, варто розглянути два питання:

- Які кваліфікації та навички є обов'язковими для подачі?
- Які кваліфікації та навички можна здобути під час тренінгів самої організації?

Уявлення про те, що для проведення НТО та ТО потрібен попередній військовий вишкіл/досвід є хибним. Здобути необхідні навички можна під час спеціальних тренінгів, які забезпечує організація, що займається протимінною діяльністю. Про це потрібно чітко заздалегідь проінформувати потенційних аплікантив та апліканток у тексті оголошення про вакансію.

● ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНИЙ ВІДБІР ДО КОМАНД

Соціальні виплати

Ще на етапі подачі на вакансію, жінки та чоловіки повинні отримати інформацію щодо відпусток з догляду за дитиною, лікарняних, відпусток, страхування тощо. Для змішаних команд важливо забезпечувати роздільне житло та піклуватися про особливі потреби різних жінок і чоловіків (включно з вразливими групами), а також інформувати про це в оголошеннях про набір до команд.

Гендерний паритет

Під час відбору до команд із розмінування, варто подбати про гендерний паритет безпосередньо у приймальній комісії (до неї повинні входити хоча б один чоловік і одна жінка). Необхідно оцінювати аплікантив та апліканток за тими самими критеріями, незалежно від їх гендеру. Важливо впевнитися, що під час відбору нема упереджень на основі батьківських/опікунських чи інших ролей кандидатів.

Аналіз даних

Під час найму до команд розмінування, необхідно фіксувати, скільки на вакансії відгукується чоловіків та жінок, і аналізувати ці цифри. Скажімо, якщо жінок дуже мало, необхідно переглянути свої методи розповсюдження інформації про вакансії, а також сам текст оголошень про них. Так само під час звільнення потрібно аналізувати причини, які до цього призвели. Рекомендовано проводити так звані «заключні інтерв'ю», щоби зрозуміти чи немає серед передумов до звільнення гендерної дискримінації, сексуальних домагань на робочому місці чи ризиків цього.

Розвиток потенціалу

Для гендерного паритету у командах обов'язковим є рівноцінний доступ до тренінгів та однакові можливості для розвитку кар'єри. Під час тренінгів необхідно фіксувати кількість жінок та чоловіків, які беруть у них участь, збираючи інформацію про їх вік та інші соціальні ідентифікатори. А також використовувати цю інформацію для подальшого покращення інклюзії жінок, залучаючи жінок, що належать до різноманітних вразливих груп. Також варто подбати про те, щоб жінки та чоловіки рівною мірою отримали підготовку з гендерно орієнтованої комунікації. Це згодиться під час НТО, інформування про ризики від ВБ, роботи з громадою, адвокації тощо.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

- Жінки, чоловіки, хлопчики та дівчатка з різноманітних груп можуть володіти різною інформацією про потенційне місцезнаходження мін та ВЗВ.
- Одне й те саме оголошення про набір до команд із розмінування може по-різному сприйматися різними чоловіками та жінками, тому рекомендовано протестувати його під час обговорення у фокус-групі. Рекомендовано проводити окремі фокус-групи для різних жінок та чоловіків.
- Потреби різних жінок, чоловіків, хлопчиків, дівчаток та людей, що належать до різноманітних вразливих груп, відрізняються, тому важливо враховувати їх усі під час планування та пріоритетизації розмінування на засадах принципу «нікого не залишити без уваги».
- Під час церемонії передачі землі у користування, рекомендовано залучати її власників і власниць, а також різних представників і представниць місцевої громади.

ПИТАННЯ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ

Збір інформації:

- Ми подбали про те, щоб різні жінки, чоловіки, хлопчики, дівчатка, а також особи, що належать до різноманітних вразливих груп, висловилися під час нетехнічного обстеження?
- Ми збираємо інформацію про знання та ставлення до мін і ВБ, а також про їх вплив на щоденну рутину жінок, чоловіків, хлопчиків, дівчаток із різноманітних груп, особливо найбільш вразливих?
- Ми розбиваємо зібрану інформацію за віком, статтю та категоріями вразливості?
- Наші працівники та працівниці пройшли тренінг із гендерно орієнтованої комунікації?

Працевлаштування:

- У наших командах є гендерний паритет? Якщо ні, то що заважає нам найняти більше жінок до команд?
- Наші оголошення про вакансії доступні для різних жінок та чоловіків, включно з вразливими групами?
- У наших оголошеннях про вакансії нема гендерних упереджень? Тексти вакансій містять інформацію, яка напряму впливає на рішення жінок щодо подачі на конкурс?
- У нас працює механізм попередження сексуальної експлуатації/знущань та сексуальних домагань на робочому місці? Наші працівники та працівниці знають, куди та як звертатися у разі виникнення таких ризиків?

Створення гендерно орієнтованих текстів вакансій:

- Чи дають наші оголошення про вакансії вичерпну інформацію щодо усіх переваг роботи в нашій команді для жінок і чоловіків?
- Які комунікаційні канали є найпопулярнішими та найдоступнішими серед різних жінок та чоловіків? Ми використовуємо ці канали для поширення інформації про наші вакансії?
- Які перепони в самому тексті оголошення заважають жінкам подаватися на наші вакансії? Що ми можемо зробити для їх усунення?
- З якими жіночими організаціями ми можемо співпрацювати для поширення інформації про нашу роботу та відкриті конкурси до команд?
- Яким чином ми можемо заохотити жінок подаватися на конкурс?

Гендерно орієнтований відбір до команд:

- У нашій приймальній комісії рівна кількість жінок та чоловіків?
- Ми фіксуємо кількість жінок та чоловіків, які подаються на наші вакансії?
- Як щодо тих жінок, які приймають рішення залишити наші команди? Ми проводимо заключні інтерв'ю, щоб упевнитися, що причиною їх звільнення не є гендерна дискримінація чи сексуальні домагання?
- Ми забезпечили нашим працівникам та працівницям роздільне житло? Подбали про інші потреби різних жінок та чоловіків, які працюють у нашій команді (включно з вразливими категоріями)?
- Жінки та чоловіки у наших командах мають рівні можливості для підвищення кваліфікації та кар'єрного росту?

ГЕНДЕРНА ПРІОРИТЕЗАЦІЯ В ІНФОРМУВАННІ ПРО РИЗИКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИБУХО- НЕБЕЗПЕЧНИМИ БОЄПРИПАСАМИ

Інформування про ризики, пов'язані з вибухонебезпечними боєприпасами (*далі – інформування*) є важливим етапом у комунікації з громадою. Робота за цим напрямом веде до підвищення обізнаності цивільного населення щодо ризиків для здоров'я та життя. У ній дуже важливо враховувати різноманітні погляди, досвіди та потреби жінок, чоловіків, дівчаток та хлопчиків із різноманітних груп, а також їх поведінкові особливості. Йдеться також про жінок та чоловіків із вразливих груп, які проживають на територіях, забруднених (чи потенційно забруднених) мінами та іншими ВБ.

Інклюзія та значуща участь жінок, чоловіків, дівчаток та хлопчиків із різноманітних груп повинна бути забезпечена на всіх етапах інформування. Рівноцінно важливим є надання рівних можливостей для працевлаштування та кар'єрного зростання жінок та чоловіків у безпосередньо у державних структурах та громадських організаціях, які займаються таким інформуванням.

Забезпечення гендерної пріоритезації у цьому компоненті протимінної діяльності передбачає:

● РОЗПОДІЛ ДАНИХ ЗА СТАТТЮ ТА ВІКОМ

Оператори протимінної діяльності зазвичай роблять розподіл за статтю і віком під час сесій з інформування. Втім, йдеться не тільки про кількісні показники (скільки жінок та чоловіків, хлопчиків і дівчаток взяли участь), але й про якісні. Необхідно робити такий розподіл даних також стосовно усіх нещасних випадків – із врахуванням обставин та поведінки, які до цього призвели. Це допоможе визначити найризикованішу поведінку, найуразливіші групи та розробити освітні програми відповідним чином.

Дані про ризиковану поведінку

В Україні дані переважно розділяються за наступними категоріями населення: жінки, чоловіки, діти. Категорію «діти» також рекомендовано розділяти на «дівчатка» та «хлопчики», оскільки повідомлення для них можуть відрізнятися. Інші фактори, такі як етнічна приналежність, статус внутрішньо переміщеної особи (ВПО) та інші також важливо враховувати. Такий розподіл допомагає якомога чіткіше оцінити потенційні ризики від мін та ВБ для різних груп жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток, а також визначити, які дії кожної цільової групи можуть потенційно призвести до нещасного випадку. На основі проведеного аналізу кількісних та якісних показників, операторам слід сформувані відповідні повідомлення, які націлені на конкретну групу ризику.

Дані про ставлення

Крім даних щодо нещасних випадків і потенційно ризикованої поведінки, необхідно також збирати дані, які стосуються знань про та ставлення до мін та ВБ. А саме: як жінки, чоловіки, дівчатка і хлопчики з різноманітних груп сприймають ризики та загрози, пов'язані з ними, чи вони знають про забруднені території. Залежно від різних соціальних ідентифікаторів, типи вразливості можуть різнитися навіть серед членів однієї сім'ї. Гендерні ролі, різний вік жінок і чоловіків впливають на побут, поведінку та знання про ВБ. Відповідно, повідомлення, сформульовані для однієї категорії, можуть бути менш доречними (чи зовсім неефективними) для іншої.

Збір даних щодо знань і ставлення населення (із розбивкою за статтю, віком та іншими соціальними ідентифікаторами) допомагає якісніше розробити освітні програми та відповідно наповнити інформаційні сесії. Усі матеріали, які створюються, повинні точно описувати потенційно ризиковану поведінку із врахуванням реального досвіду та пропонуючи реалістичні рішення для ситуацій, в яких такі ризики виникають. Розроблені матеріали повинні містити зображення та ситуації, пов'язані з дорослими та дітьми обох статей. Важливо також у зображенні жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток не підсилювати наявні стереотипи про гендерні ролі та, враховуючи найвразливіші групи, підтримувати різноманітність.

● РОЗРОБКА ТА ПОШИРЕННЯ ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Адаптація повідомлень

Різні повідомлення можуть бути більш або менш переконливими для різних цільових груп. Чітке розуміння знань, ставлення, поведінки та ризиків від ВБ для різних жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток допомагає сформулювати гендерно орієнтовані повідомлення, які є найбільш доречними для кожної групи населення.

До прикладу: [за даними Державної служби України з надзвичайних ситуацій \(ДСНС\)](#), жінки більше схильні побігти на допомогу, якщо стали свідками нещасного випадку. Навіть після того, як стали учасницями інформаційної сесії та знають алгоритм дій у таких ситуаціях. Ці поведінкові нюанси треба врахувати як під час розробки самих повідомлень, так і під час інформування.

Збір зворотного зв'язку

Перед використанням розроблених гендерно орієнтованих повідомлень на регулярній основі, їх необхідно апробувати у фокус-групах і зібрати відгуки про доречність, ефективність, відповідність контексту і так далі від різних жінок, чоловіків, дівчаток та хлопчиків. Під час апробації необхідно переконатися, щоби жінки, чоловіки, хлопчики та дівчатка з різноманітних груп мали рівноцінний доступ до цих матеріалів і могли надати зворотний зв'язок щодо них.

● ПОШИРЕННЯ ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Зв'язок із цільовими аудиторіями

Якими б ефективними не були повідомлення, те хто і як їх доносить, відіграє ключову роль у зміні поведінки різних груп населення, включно з жінками та чоловіками з вразливих груп. До проведення інформаційних сесій необхідно залучати жінок та чоловіків із різноманітних груп (за віком, етнічною приналежністю, статусом ВПО і т.д.), включно з найуразливішими, а також враховувати те, для якої категорії населення проводиться сесія.

До прикладу: [за даними Асоціації саперів України](#), для роботи з військовими важливо, щоб спікер мав відповідний досвід і авторитет. Таким чином формується довіра та комунікація за принципом «рівний рівному».

Для кожної цільової аудиторії необхідно обирати та залучати жінок та чоловіків, які можуть подати їм особистий приклад. Зірки естради чи спорту, представники місцевої громади або ті, хто постраждали від мін та ВБ, матимуть різний вплив на різні цільові аудиторії. Тому важливо врахувати, хто буде найдоречнішим спікером для жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток.

Ефективні інструменти

Канали для поширення повідомлень також необхідно вибирати з врахуванням інтересів і потреб жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різноманітних груп. Флаєри, білборди, теле-/радіоповідомлення, друковані медіа, пости у соцмережах є неоднаково доцільними для жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток. У кожній цільової групи є свої улюблені, найдоступніші та вживані ними канали комунікації, тож зосереджуватися варто на них.

● ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Набір до команд

Необхідно прагнути гендерного балансу серед тренерів, які проводять інформаційні сесії щодо небезпек від мін та ВБ. Вакансії про набір у команди необхідно робити однаково доступними для жінок і чоловіків.

Більше того, необхідно заохочувати жінок подавати заявки на ці вакансії. Для цього повинні бути створені умови, які є рівноцінно комфортними для різних чоловіків та жінок, включно з вразливими жінками та чоловіками (до прикладу, забезпечувати їх роздільним житлом). Про це повинно бути повідомлено у вакансіях. Окрім того, в оголошеннях повинна бути додаткова інформація, яка може вплинути на рішення жінок щодо подачі заявки. Наприклад, щодо відряджень, додаткових відпусток з догляду за дитиною тощо.

Рівноцінна інклюзія

Можливості для підвищення кваліфікації та кар'єрного росту повинні бути рівноцінними для різних жінок та чоловіків. Під час тренінгів необхідно фіксувати кількість жінок та чоловіків із різноманітних груп, які беруть у них участь, і використовувати цю інформацію для подальшого покращення інклюзії жінок, враховуючи жінок, що належать до різноманітних вразливих груп, у програмах інформування.

● ПАРТНЕРСТВО

Співпраця та залученість місцевої громади допомагає побудувати довіру, а також посприяти швидшому поширенню інформації серед жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різноманітних груп, використовуючи різні канали комунікації, адаптовані для різних аудиторій. Тому операторам протимінної діяльності рекомендовано готувати тренерів з інформування у місцевих громадах та навчати як жінок, так і чоловіків для отримання необхідної кваліфікації. Також необхідно впевнитися, що у них є достатньо знань про гендерні питання у протимінній діяльності.

Поширювати інформацію про набір до команд та інформувати про ризики від мін і ВБ варто також через локальні жіночі, релігійні, молодіжні, освітні організації, ініціативи, місцевих активісток та активістів із різних груп. Це допоможе «достукатися» до більш різноманітних цільових груп серед жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток. Більше того, досвід цих організацій/активістів та активісток у комунікації з жінками, чоловіками, хлопчиками та дівчатками стане цінним доповненням для формулювання переконливих, гендерно орієнтованих та доступних повідомлень, а також зміни поведінки цільових груп.

● **МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ**

Погляди різних жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток, включно з вразливими групами, варто враховувати на всіх етапах: під час планування, розробки матеріалів, реалізації програм та моніторингу прогресу та оцінювання їхнього впливу. Це важливо для поширення гендерно орієнтованих повідомлень та забезпечення рівноцінного доступу до матеріалів для жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різноманітних груп (враховуючи людей з інвалідністю). Такий підхід посприяє подальшій зміні поведінки цільових груп. Окрім кількісних показників щодо віку та статі, варто розробити також якісні показники. До прикладу, показник гендерної відповідності розроблених повідомлень для різних аудиторій.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

- Жінки, чоловіки, хлопчики та дівчатка з різноманітних груп по-різному сприймають ризики від мін/ВБ, та неоднаково поводять себе у випадку загрози.
- Повідомлення варто робити гендерно орієнтованими та адаптованими для жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток. Це стосується також жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різних вразливих груп та з різними освітніми потребами. Усі повідомлення повинні бути проілюстровані прикладами, доречними для конкретної цільової групи.
- Навіть члени однієї сім'ї можуть по-різному оцінювати ризики щодо мін/ВБ. Тому залучення одного члена сім'ї до інформаційної сесії часто не є достатнім.
- Коли обоє батьків обізнані із ризиками від мін/ВБ, є вищою ймовірність, що вони забезпечать своїх дітей від цих ризиків.

ПИТАННЯ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ

Планування:

- У нас є дані щодо нещасних випадків (обставин і поведінки, які до них спричинили) з розподілом за статтю та віком осіб, що постраждали?
- У нас є дані щодо ставлення до мін/ВБ із розподілом за статтю, віком та іншими соціальними ідентифікаторами?

Розробка та поширення повідомлень:

- Наші повідомлення враховують ключові переконання та звички цих цільових груп, враховуючи вразливих жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток?
- У наших повідомленнях рівноцінно та справедливо зображені жінки та чоловіки, хлопчики й дівчатка? Ми не підсилюємо гендерні стереотипи своїми ілюстраціями та прикладами?
- Хто є прикладами для наслідування для наших цільових груп? До кого вони готові прислухатися?
- Які комунікаційні канали є найпопулярнішими та найдоступнішими серед різних жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток (включно з різними вразливими групами, які проживають на територіях, що забруднені/ потенційно забруднені ВБ)?

Працевлаштування:

- Наші команди з інформування складаються з рівної кількості жінок та чоловіків?
- Що необхідно зробити, щоб жінок у командах було більше?
- Жінки та чоловіки у наших командах мають рівні можливості для підвищення кваліфікації та кар'єрного росту?

Партнерство:

- Як ми залучаємо місцевих жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток (включно з вразливими категоріями) на різних етапах інформування? Як можна посилити цю залученість?
- З якими місцевими організаціями/ініціативами/активістами та активістками ми можемо об'єднатися, щоб забезпечити ширший доступ до наших інформаційних матеріалів жінкам, чоловікам, хлопчикам та дівчаткам, включно з людьми з особливими освітніми потребами, які проживають у місцевих громадах?

Моніторинг та оцінювання:

- Ми враховуємо погляди різних жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток під час моніторингу та оцінювання впливу нашого інформування?
- Як ми використовуємо результати моніторингу та оцінювання для покращення наших програм і адаптації повідомлень для різноманітних груп?
- Наш моніторинг містить якісні показники? Зокрема показник гендерної відповідності розроблених повідомлень для різних аудиторій?

ГЕНДЕРНА ПРІОРИТЕЗАЦІЯ ДОПОМОГИ ЛЮДЬМ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД МІН

Допомога людям, які постраждали від мін та ВЗВ, охоплює як збір даних щодо нещасних випадків та їх наслідків, так і дії, спрямовані на підтримку таких осіб. Нещасні випадки, пов'язані із мінами та боеприпасами, що не вибухнули (НВБ), можуть мати різні наслідки для фізичного та психічного здоров'я жінок, дівчаток, хлопчиків і чоловіків, їх економічного добробуту, соціалізації у громаді та повноцінної реалізації своїх прав та можливостей.

Тоді як підривів на мінах та ВЗВ переважно більше серед чоловіків, не напруму від таких нещасних випадків частіше потерпають жінки. Це матері, дружини, сестри та доньки чоловіків, які отримали ушкодження чи загинули внаслідок нещасних випадків з мінами/ВЗВ. Саме на жінок у таких ситуаціях лягає тягар по догляду за людьми, які постраждали від мін/НВБ напруму, а також забезпечення матеріального добробуту родини у разі втрати годувальника.

Чоловіки та жінки можуть по-різному реагувати на травму, отриману внаслідок нещасного випадку. Тому надання психологічної та психосоціальної допомоги слід робити гендерно орієнтованим і таким, що враховує різні запити та поведінкові механізми. Це вкрай важливий аспект гендерної пріоритезації допомоги особам, що постраждали від мін та ВЗВ.

Отже, забезпечення гендерної пріоритезації у цьому компоненті гуманітарного розмінування передбачає:

● ГЕНДЕРНО ОРІЄТОВАНИЙ ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ

Аналіз потреб

Різні потреби жінок, чоловіків, дівчаток, хлопчиків із різноманітних груп, що зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ, зокрема найуразливіші групи, можуть суттєво відрізнятися. Наприклад, у деяких випадках жінкам необхідні інші медичні процедури та супровід, ніж чоловікам, що постраждали від мін і НВБ. Це стосується, наприклад, репродуктивного здоров'я. Розподіл зібраної інформації за статтю, віком та іншими ідентифікаторами дає можливість краще адаптувати допомогу до запитів різних жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток, включно з вразливими групами, які зазнали ушкоджень від мін/ВЗВ.

Збір даних

Необхідно збирати дані про соціально-економічний людей, які, що зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ, **(безпосередньо та неопосередковано)** і допомогу, яка вже надається чи буде надана. Такі дані допоможуть спланувати дії для сприяння швидшій реабілітації людей, які зазнали ушкоджень, та підтримки їхнього найближчого оточення.

Отримувати цю інформацію потрібно безпосередньо від людей, які постраждали від мін/ВЗВ та їх сімей. Гендерно орієнтований збір інформації дозволить зробити надану допомогу відчутнішою та ефективнішою для жінок, чоловіків, хлопчиків, дівчаток, а також вразливих груп, що зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ.

● ГЕНДЕРНО ОРІЄТОВАНЕ НАДАННЯ ДОПОМОГИ

Індивідуальна підтримка

Надання медичної та психологічної допомоги жінкам, чоловікам, хлопчикам та дівчаткам із різноманітних груп, які стали зазнали ушкоджень від мін/ВЗВ, може відрізнятися.

Більше того, важливо підкреслити, що підрив на міні чи НВБ має різні економічні, психологічні, соціальні, медичні наслідки для різних жінок, чоловіків, хлопчиків, дівчаток, що також можуть належати до різноманітних вразливих груп. Необхідно упевнитися, що всі послуги є гендерно орієнтованими, інклюзивними та не дискримінують за статтю, віком, вразливістю, етнічною приналежністю чи соціальним статусом осіб, що зазнали ушкоджень.

Психологічна підтримка

Втрата працездатності внаслідок нещасного випадку може по-різному впливати на чоловіків і жінок. Додатковим фактором є статус годувальника сім'ї. Його втрата часто призводить до пригнічення, що потребує інтенсивної довготривалої психологічної терапії. Зважаючи на поширені в суспільстві уявлення про маскуліність, чоловіки переважно рідше за жінок просять про таку допомогу. Більше того, різні чоловіки та жінки неоднаковою мірою здатні ділитися відчуттями щодо пережитого та життя після отриманих травм. Це бажання чи небажання розповідати про свої почуття й емоції безпосередньо впливає на їхню здатність відновитися та одужати. Аби посприяти швидшій побудові довіри між постраждалими та надавачами допомоги, рекомендовано призначати терапевта тієї ж статі.

Окремо варто наголосити на створенні, за необхідності, окремих жіночих і чоловічих груп самопомоги для психосоціальної опори. Колективна підтримка у форматі «рівний рівному» також великою мірою сприяє психологічній, психосоціальної реабілітації та соціальній інклюзії постраждалих від мін та ВЗВ.

● ДОПОМОГА ТИМ, ХТО ЗАЗНАВ НЕПРЯМОЇ ШКОДИ ВІД МІН/ВЗВ

Професійне навчання

Як уже було зазначено вище, нещасні випадки від мін та ВЗВ не напряму частіше впливають на жінок. Їм не менше, ніж особам, що безпосередньо зазнали ушкоджень, необхідна психологічна підтримка. Матеріальна, технічна часто теж. Якщо такою особою, що безпосередньо зазнала ушкоджень, був головний годувальник сім'ї, в такому разі дружина/матір/сестра повинна знайти нові або додаткові джерела прибутку. У таких випадках вони повинні мати доступ до професійної освіти чи інших видів навчання, які можуть забезпечити дохід.

Варто подбати про створення таких можливостей для жінок і чоловіків (мікрокредити та гранти на відкриття своєї справи, школи підприємництва і т.д.) чи/та інформування про них тих, хто не напряду зазнав впливу від нещасного випадку з міною/ВЗВ.

Обов'язки по догляду

Окремо може знадобитися навчання з реабілітації та догляду за тим чи тою, хто зазнав ушкоджень від мін та ВЗВ. Тут необхідно подбати, щоб таку підготовку проходили всі члени сімей, незалежно від їх гендеру, аби весь тягар по догляду справедливо розділявся у родині.

Виклики

В Україні допомога людям, які зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ, часто залишається поза увагою і не є пріоритетною. [За даними гендерного аналізу протимінної діяльності, який проводила ПРООН](#), найбільш відчутну підтримку дружинам осіб, які зазнали ушкоджень від мін/ВЗВ, надає Demining Solutions. Працівниці та працівники організації збирають кошти для матеріальної допомоги дружинам загиблих від мін та ВЗВ.

● АДВОКАЦІЯ

Нікого не залишити без уваги

Щоби підіймати питання ризиків, а також захищати права осіб, що зазнали ушкоджень від мін/ВЗВ, необхідно давати голос жінкам і чоловікам із різноманітних груп. Гендерно орієнтованій адвокатури потребують такі питання:

- задоволення різних потреб жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різноманітних груп; подолання гендерних стереотипів; захист прав осіб, що зазнали ушкоджень;
- усунення дискримінації вразливих груп (а саме жінок і чоловіків з інвалідністю);
- надання їм можливостей для навчання і працевлаштування;
- забезпечення безбар'єрного доступу до громадських приміщень.

Залучення аудиторій

Гендерно орієнтовану інклюзію різних жінок і чоловіків можна забезпечувати за допомогою різних комунікаційних каналів (включно з онлайн-платформами та живими зустрічами), упевнившись, що в адвокаційних ініціативах однаково беруть участь чоловіки та жінки з різноманітних груп. Їх залученість до таких заходів може суттєво посприяти психологічній реабілітації та реінтеграції, адже дає можливість поділитися своїм досвідом і застерегти інших від ризикованої поведінки.

● ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Гендерно обізнані команди

Це питання детально розглядалося у попередніх розділах. Тут можна ще раз наголосити на важливості гендерного паритету серед медиків, їх знаннях про гендерні аспекти допомоги людям, які зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ, і підбору терапевтів відповідно до різних потреб різних жінок, чоловіків, хлопчиків і дівчаток, а також вразливих груп.

Різнomanітність

Пріоритетом повинно стати працевлаштування та залучення жінок і чоловіків, що зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ, до проєктів гуманітарного розмінування. Робота за цим напрямом посприє позитивним зрушенням у двох компонентах протимінної діяльності: допомозі особам, що зазнали ушкоджень, та інформуванні про ризики від мін і ВБ. Окремим важливим аспектом є упровадження навчання для жінок і чоловіків з інвалідністю, що зазнали ушкоджень унаслідок нещасного випадку від мін чи НВБ, із можливістю їх подальшого працевлаштування.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

- Жінки, чоловіки, хлопчики та дівчатка з різноманітних груп по-різному реагують на нещасні випадки, у яких вони безпосередньо чи їх близькі зазнали ушкоджень. Відповідно, у них виникають різні потреби та запити на допомогу.
- Нещасні випадки, пов'язані з мінами і ВЗВ, несуть різні фізичні, психологічні, економічні, соціальні наслідки для жінок і чоловіків, хлопчиків та дівчаток із різноманітних груп.
- Жінки частіше несуть тягар догляду за людьми, які отримали ушкодження внаслідок нещасного випадку, і вимушені шукати нові джерела прибутку для забезпечення сім'ї.
- Водночас якщо людиною, яка зазнала ушкоджень від міни чи НВБ, стає жінка, то більш ймовірно, що вона стикнеться із байдужістю чи стигматизацією з боку громади.
- Чоловіки рідше звертаються за психологічною допомогою навіть тоді, коли дуже її потребують унаслідок нещасного випадку від міни чи НВБ.

ПИТАННЯ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ

Гендерно орієнтований збір інформації:

- Ми розділяємо інформацію щодо нещасних випадків від мін і ВЗВ за статтю, віком та іншими соціальними ідентифікаторами?
- Ми фіксуємо соціально-економічний стан людей, які зазнали ушкоджень, та їх особливі потреби?
- Як ми збираємо цю інформацію? Тільки від тих, хто безпосередньо зазнав ушкоджень чи й від найближчого оточення теж?

Гендерно орієнтоване надання допомоги:

- Як ми адаптуємо надання допомоги до особливих потреб жінок і чоловіків із різноманітних груп, які зазнали ушкоджень від мін чи ВЗВ?
- Плануючи допоміжні заходи, ми враховуємо, що нещасний випадок несе різні наслідки для психічного та матеріального стану людей, які зазнали ушкоджень, а також їх найближчого оточення?
- Ми стежимо за тим, щоб з люди, які отримали ушкодження, працювали спеціалісти тієї ж статі?
- Ми знаємо куди скеровувати різних жінок і чоловіків, зокрема вразливі групи, із питаннями репродуктивного здоров'я тощо?
- Ми аналізуємо потребу в створенні груп самопомоги для жінок та чоловіків, що зазнали ушкоджень від мін і НВБ? Якщо така необхідність є, ми сприяємо цьому процесу?

Допомога тим, хто зазнав неопосередкованої шкоди від мін/ВЗВ:

- Що ми робимо для підтримки таких людей?
- Які можливості для фінансової підтримки ми можемо запропонувати/започаткувати для таких жінок (мікрогранти, курси тощо)?
- Які можливості для психологічної підтримки ми можемо запропонувати (консультації у терапевта, групу самопомоги тощо)?

Адвокація:

- Ми рівною мірою залучаємо до наших адвокаційних заходів і жінок, і чоловіків із різноманітних груп, що зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ?
- Ми підіймаємо питання усунення дискримінації, безбар'єрного доступу та працевлаштування для жінок і чоловіків із різноманітних груп (особливо тих, що отримали інвалідність внаслідок підриву на міні чи НВБ)?

Працевлаштування:

- Ми дотримуємося гендерного паритету серед медиків, які працюють з особами, що отримали ушкодження від мін та ВЗВ?
- Ми забезпечуємо тих, хто зазнав непрямой шкоди від мін чи ВЗВ можливостями для професійного навчання?
- Працевлаштування цих жінок є для нас пріоритетним? Якщо ні, то що треба зробити в роботі за цим напрямом?
- Що заважає нам залучати до наших проєктів та заходів жінок, що отримали ушкодження від мін і ВЗВ? Як ці перепони можна усунути?

ГЕНДЕРНА ПРІОРИТЕЗАЦІЯ В АДВОКАЦІЇ

Заходи з адвокації у гуманітарному розмінванні передбачають: інформування різноманітних груп жінок і чоловіків про наявність територій, забруднених мінами та вибухонебезпечними залишками війни; мобілізацію ресурсів для очищення цих територій; підвищення рівня обізнаності про різноманітні потреби жінок, чоловіків, хлопчиків, дівчаток, а також вразливі групи, що отримали ушкодження від мін та ВЗВ, та сприяння захисту їх прав. Від зусиль з адвокації великою мірою залежить залученість місцевих та міжнародних партнерів до розвитку гуманітарного розмінвання.

В Україні жінки із різноманітних груп, особливо найуразливіші ті, що отримали ушкодження від мін та НВБ, а також жінки-демінерки, часто залишаються невидимими в адвокаційній діяльності. Їх недостатньо долучають до комунікаційних кампаній, дискусій та інших адвокаційних ініціатив гуманітарного розмінвання та захисту прав людей, які зазнали ушкоджень від мін/ВЗВ. Це створює ілюзію, що забруднення територій мінами значною мірою не впливає і не несе ризиків для здоров'я та життя жінок. Нам потрібно більше даних та історій жінок і дівчат із різноманітних груп, особливо найуразливіших, а також жінок-демінерок, щоб показати повну картину проблематики мін та ВЗВ на сході України та конкретні, гендерно зумовлені ризики, які вона несе для жінок і дівчаток.

Забезпечення гендерної пріоритезації у цьому компоненті гуманітарного розмінування передбачає:

● ПОШИРЕННЯ ГЕНДЕРНО ОРІЄТОВАНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Гендер і взаємозумовленість

Досягнення гендерної рівності потребує розуміння та вирішення різних викликів, які стоять перед жінками, дівчатками, хлопчиками та чоловіками з різноманітних груп у доступі до рівних прав і можливостей. Жінки та дівчатка залишаються непропорційно представленими серед найбільш вразливих і найбільш ізольованих. Дійсно, жінки стикаються із дискримінацією у доступі до роботи, освіти, економічних активів та участі у прийнятті рішень на приватному та державному рівнях. Також є вищим ризик, що вони постраждають від гендерно зумовленого насильства.

Протимінна діяльність – сектор, у якому більше чоловіків. Він характеризується у багатьох контекстах потужною участю служб безпеки та військовим мисленням. Більше того, протимінна діяльність відбувається у середовищах, де жінки, дівчатка, хлопчики та чоловіки мають різні ролі та обов'язки, що впливає на їх мобільність, ймовірність ризиків підриву, здатність приймати рішення та доступ до послуг та сервісів.

Розуміння взаємозв'язку гендеру та інших аспектів різноманітності сприяє тому, щоб протимінна діяльність ненавмисно не підтримала і не посилила наявну нерівність. Отож, гендерна пріоритезація у протимінній діяльності – це безперервний процес оцінювання різноманітних наслідків для жінок, дівчаток, хлопчиків та чоловіків і врахування їхніх особливих потреб у всіх видах діяльності. Важливо це забезпечити для того, щоб протимінна діяльність приносила користь однаково для кожного – у різноманітності їхніх життєвих обставин та статусів.

Таргетовані комунікації

Потрібно упевнитися, що повідомлення щодо ризиків та наслідків від мін і НВБ є однаково доступними для жінок, чоловіків, хлопчиків і дівчаток, включно з вразливими групами. Для цього необхідно вивчати (через дискусії у фокус-групах, глибокі інтерв'ю, опитування, аналітичні огляди і т.д.) кожну цільову аудиторію – доступ до інформації, конкретні потреби та звички у її споживанні.

А далі, відповідно, найдоступніші та вживані нею комунікаційні канали для поширення адвокаційних повідомлень із врахуванням принципу «нікого не залишити без уваги».

Репрезентативний контент

У всіх брошурах та інших інформаційних матеріалах необхідно ілюструвати різних жінок та дівчаток, чоловіків і хлопчиків, включно з відповідною статистикою та історіями конкретних представниць вразливих груп. Протимінна діяльність стосується рівною мірою і жінок, і чоловіків, і хлопчиків, і дівчаток, включно з вразливими групами, і це повинно бути відбито у всіх матеріалах (фото, відео, тексти і т.д.).

Без віктимізації чи патронізації

Усі комунікаційні матеріали (тексти, промови, фото, ілюстрації і т.д.) повинні уникати віктимізації чи патронізації жінок і дівчаток та зображення їх як безсильних жертв ситуації, які не в змозі самостійно покращити своє життя. Замість цього важливо надати їм голос: використовувати їх цитати під час опису травматичних ситуацій; показувати їх силу, міць і шлях, який вони пройшли, долаючи перешкоди; зображувати їх як творців змін, враховуючи структурні гендерні нерівності, які впливають на життя жінок.

Без гендерних стереотипів

Важливо забезпечити рівноцінне та справедливе зображення жінок і чоловіків, уникаючи посилення стійких гендерних стереотипів (до прикладу, що демінерки в Україні працюють лише чоловіки). Необхідно проаналізувати, як гендерні ролі та гендерні стереотипи впливають на ставлення й досвіди жінок та чоловіків, хлопчиків і дівчаток із різноманітних груп, а також зображувати їх у різних ролях. Особливо тих, які кидають виклик наявним гендерним стереотипам і очікуванням щодо гендерних ролей. Історії таких жінок і чоловіків повинні бути поставлені в центр уваги.

Для розвіяння міфу, що розмінування – це «чоловіча робота», необхідно підкреслювати той внесок, який демінерки, парамедикині та тренерки з інформування про ризики від ВБ роблять у гуманітарне розмінування.

На цьому варто наголошувати у своїх друкованих, електронних, аудіо та відеоматеріалах, а також під час зустрічей і дискусій.

Важливо використовувати нестереотипні кольори (уникати рожевого та блакитного) для представлення жінок та чоловіків у комунікаційних матеріалах та зображати різноманіття досвідів (вплив гендеру, віку, (не)дієздатності, етнічної приналежності, статусу ВПО і т. д.) та форм (до прикладу, різних іконок в інфографіці).

Гендерно орієнтована мова

Її використання є ключовим для поширення повідомлень у недискримінаційний спосіб. Важливим аспектом є використання фемінітивів у назвах професій.

Більше про формування та поширення гендерно орієнтованих повідомлень читайте у розділі щодо інформування про ризики від ВБ.

● ФОКУС НА РІЗНОМУ ВПЛИВІ ВБ НА РІЗНОМАНІТНІ ГРУПИ

Розподіл даних за статтю

При будь-якій комунікації факти, статистика та реальні приклади говорять краще за загальні описи важливості проблеми. Те саме стосується й протимінної діяльності. Гендерно орієнтований збір інформації (розподіл даних за статтю, віком, етнічною приналежністю, статусом ВПО і т.д.) допоможе краще проілюструвати вплив мін/ВЗВ на різних жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток, включно з вразливими групами, а також їх найбільш нагальні потреби, досвіди та гендерно зумовлені ризики відповідно.

Гендерно орієнтований вплив

В адвокаційних повідомленнях варто зосереджувати увагу на конкретних проблемах жінок та чоловіків із різних цільових груп й доносити цю інформацію до тих, хто приймає рішення, законотворців і донорів. До прикладу, проблеми з питною водою у зв'язку із замінуванням водопровідної мережі. Чи нездатність сім'ї ВПО повернутися у свою оселю через наявність там НВБ.

Різноманітність залученості

Важливо у своїх комунікаційних кампаніях та адвокаційних ініціативах робити наголос на історіях жінок і дівчаток, які зазнали ушкоджень від мін/НВБ. А також тих, хто займається гуманітарним розмінуванням і сприяє його прогресу (демінірки, лідерки груп самопомоги, тренерки з інформування і т.д.). Тоді адвокація стане гендерно орієнтованою та дієвішою.

● ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПІД ЧАС ЗАХОДІВ ТА КАМПАНІЙ

Рівноцінна участь

Переважає більшість організацій, залучених до гуманітарного розмінування, збирають дані щодо кількості чоловіків та жінок, які відвідують тематичні заходи – панельні дискусії, тренінги тощо, й намагаються дотримуватися гендерного балансу. Корисною практикою стане встановлення відповідних квот для гендерного паритету, відповідно до яких жінки повинні становити мінімум третину всіх учасників. В ідеалі варто прагнути до забезпечення рівноцінного представлення жінок і чоловіків на кожній події. Таку ж практику варто по можливості вводити та при виборі спікерів заходів. Особливо рекомендується долучати жінок, в тому числі з вразливих груп, що отримали ушкодження від мін/ВЗВ.

Справедливе зображення

Важливо зважати не лише на рівноцінне представлення жінок та чоловіків, але також упевнитися, що їх справедливе зображення не підсилює гендерні стереотипи. Жінок необхідно більше показувати у ролі експерток та лідерок, щоб заявити про них у секторі протимінної діяльності, у якому домінують чоловіки.

Залученість місцевого населення

У якості активних учасниць та учасників заходів за участі партнерів і донорів на місцях необхідно долучати жінок і чоловіків із різноманітних груп (зокрема жіночих організацій, жіночих та чоловічих груп самопомоги).

Наприклад, до дискусій щодо допомоги людям, які зазнали ушкоджень від мін та ВЗВ, доречно запрошувати жінок, які напряму чи опосередковано постраждали від мін та ВЗВ. Це допоможе з перш уст почути про різноманітні потреби та виклики, з якими стикаються жінки та дівчатка, що проживають на замінованих територіях уздовж «лінії зіткнення».

Жінки-амбасадорки

Інше важливе питання – це залучення жінок у ролі амбасадорок гуманітарного розмінування на національному рівні. Організаціям, які розробляють інформаційні кампанії, варто замислитися над тим, хто міг би бути такою людиною серед жінок. Адвокацію може підсилити відома та авторитетна жінка, яка заговорить вголос про проблеми жінок, чоловіків, хлопчиків, дівчаток, а також вразливих груп, що отримали ушкодження від мін та ВЗВ. Вона матиме потужніший вплив, зокрема на законотворців і медіа. Однак, при виборі такої амбасадорки насамперед треба вивчити уподобання цільових аудиторій та їхню готовність дослухатися до неї.

● ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Гендерний паритет

У всіх позиціях, включно з тими, компонентом яких є адвокація, необхідно прагнути гендерного балансу. У попередніх розділах уже неодноразово йшлося про те, що всі оголошення про вакансії повинні бути доступні як жінкам, так і чоловікам із різних груп, а дискримінація за ознакою статі є недопустимою. Більше того, необхідно вжити всіх необхідних заходів, щоб заохотити жінок подавати заявки на вакансії. Йдеться про те, щоб жінки отримали необхідну гендерно орієнтовану допомогу та інклюзивний робочий простір.

Гендерна обізнаність у командах

Слід проводити тренінги для розкриття гендерних понять для працевлаштованих на всіх позиціях та рівнях. У них повинно бути хоча би базове розуміння гендерних питань у розмінуванні, а також навички, необхідні для гендерної пріоритетизації у своїй сфері. Для цього відповідні обов'язки та компетенції повинні бути включені до опису вакансії, а під час співбесіди необхідно ставити відповідні запитання.

Крім того, варто вживати стратегічних заходів для підвищення гендерної обізнаності серед персоналу (ознайомчі сесії для нових працівників, відповідні тренінги і т.д.).

Докладніше про формування гендерно орієнтованих оголошень вакансій та курсних відборів читайте у попередніх розділах.

● ПОВУДОВА ПАРТНЕРСТВ

Дієва гендерно орієнтована адвокація передбачає активну співпрацю з місцевими організаціями, національними органами, міжнародними інституціями та донорами. У роботі з національними органами важливо підтримувати їх у включенні питань гендерної рівності до розробки політик (стратегії, плани дій, звіти, збір даних, оцінки, адвокація і т.д.).

Особливу увагу варто звернути на жіночі організації, жіночі групи самопомоги та ініціативи, в яких лідерками є жінки. Спільні зусилля щодо гендерної пріоритизації допоможуть досягнути відчутніших результатів, а голос кількох організацій завжди звучить гучніше за голос однієї, а також дає можливість різним жінкам і чоловікам висловитися щодо їх потреб. Разом із партнерськими організаціями варто визначити найкращі практики, історії успіху адвокації/розробки гендерно орієнтованих повідомлень та поширювати їх через різні комунікаційні канали.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

- Усі адвокаційні повідомлення повинні бути гендерно орієнтованими, інклюзивними, представляти інтереси різних жінок, чоловіків, хлопчиків та дівчаток, зокрема тих, хто належить до різноманітних вразливих груп.
- У кожній цільовій групі є свої улюблені та найуживаніші канали комунікації. На них і необхідно зосереджувати свої адвокаційні зусилля.
- Жінки, чоловіки, хлопчики та дівчатка, зокрема й вразливі групи, можуть по-різному сприймати одне й те саме повідомлення.
- Відсутність згадок про жінок і дівчаток, зокрема тих, що належать до вразливих груп, в інформаційних матеріалах створює ілюзію, що проблема на них не впливає. Цей міф шкодить і його слід розвіювати через доповнення усіх комунікаційних продуктів текстами й зображеннями різних жінок та дівчаток.
- Конкретні історії конкретних жінок і чоловіків, особливо з уразливих груп, мають потужніший адвокаційний вплив за загальні описи про виклики, які стоять перед різними жінками та чоловіками.
- Спільні зусилля кількох організацій із розповсюдження адвокаційних повідомлень можуть суттєво підвищити їх ефективність та швидше привести до бажаних результатів відповідно до принципу «нікого не залишити без уваги».

ПИТАННЯ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ

Поширення гендерно орієнтованих повідомлень:

- Наші повідомлення однаково доступні для жінок, чоловіків, хлопчиків і дівчаток, зокрема для тих, що належать до різноманітних вразливих груп?
- Чи достатньо ми знаємо про різні досвіди та потреби жінок, дівчаток, хлопчиків і чоловіків, з якими ми працюємо? Що зробити, щоб вивчити їх запити та вподобання краще?
- Ми уникаємо віктимізації чи патронізації жінок, чоловіків та жінок із різних вразливих груп?
- Наші матеріали містять гендерно орієнтовану статистику, зображення жінок, дівчаток та їх історії?
- Ми використовуємо гендерно орієнтовану мову?
- Ми долаємо наявні стереотипи про гендерні ролі у своїх адвокаційних повідомленнях? Ми використовуємо нестереотипні кольори та візуальні елементи?
- Ми не дискримінуємо жінок та дівчаток у наших повідомленнях, використанні комунікаційних каналів, адвокаційних заходах?

Фокус на різному впливі ВБ на різноманітні групи:

- Ми ілюструємо конкретні проблеми конкретних цільових груп у своїх адвокаційних повідомленнях? Ми розподіляємо дані за ознакою статі?
- Ми збираємо та розповсюджуємо історії жінок і дівчаток, які отримали ушкодження від мін/НВБ, показуючи їх силу та стійкість?
- Ми підвищуємо суспільну обізнаність про роботу жінок у наших командах розмінування?

Забезпечення гендерної рівності під час заходів та кампаній:

- Ми дотримуємося гендерного паритету серед учасників наших подій та панелістів?
- Ми забезпечуємо гендерно орієнтоване та інклюзивне середовище на наших заходах?
- Ми забезпечуємо справедливе зображення жінок та чоловіків, без підсилення гендерних стереотипів?
- Ми запрошуємо на наші заходи та надаємо слово представницям жіночих організацій та жіночих груп самопомогги?
- Кого з відомих українок ми можемо долучати до наших адвокаційних заходів для посилення повідомлень щодо важливості протимінної діяльності?
- До кого з відомих українок наша цільова аудиторія готова дослухатися? Якщо такої інформації немає, як ми можемо її зібрати?

Працевлаштування:

- Ми дотримуємося гендерного балансу у наших командах, зокрема серед тих, хто безпосередньо працює в адвокації?
- Наші оголошення про вакансії однаково доступні жінкам і чоловікам?
- Що ми робимо для того, щоб заохотити жінок подавати заявки на вакансії?
- Ми переконуємося в тому, що наші працівники мають розуміння та необхідні навички для гендерної пріоритизації?

Побудова партнерств:

- З якими організаціями та жіночими ініціативами ми вже співпрацюємо для посилення гендерної пріоритизації?
- Як ми допомагаємо національним/регіональним/місцевим органам влади інтегрувати питання гендерної рівності у розробку тематичних політик?
- З якими організаціями (особливо жіночими та групами самопомоги) нам варто об'єднати зусилля?
- Що ми робимо для того, щоб підсилити наші гендерно орієнтовані адвокаційні повідомлення та поширювати їх через більшу кількість комунікаційних каналів?

